

Staten, det frie marked og civilisationens byrde

(Kommentaren til uge 40)

Så længe, at civilisationen ikke bare kan levere sine tabere tilbage til naturen igen, så må den pædagogisk indse, at beskrivelsen – af de civiliserede som værende uden for pædagogisk rækkevidde – er såre upædagogisk, netop fordi taberne falder uden for pædagogisk rækkevidde, så snart de opdager, at det er sådan de beskrives.

For ikke at falde tilbage i naturtilstanden, tilbyder staten at gå med ned i forsøget på at redde markedet. Af pædagogiske årsager risikerer den at gå under for sin byrde.

Alt for pædagogisk!

De sidste 30 års liberale politik er mundet ud i den største finanskriser, som vi har set på globalt plan siden børskrakket i Okt. 1929. Finanssektoren kan ikke stå selv.

Den internationale monetære fond, IMF, opfordrer netop nu staterne i Europa til at skyde endnu større mængder af likviditet ind i den liberale finanssektor. I forvejen har staterne overtaget de dårlige dele af de aktiver, som sektoren lå inde med, og forsikret indskyderne af kapital i den finansielle sektor for deres indskud. Det er nødvendigt for at forhindre verdensøkonomien i at bryde sammen.

Centralbankerne tilbyder sektoren friske penge, endda til renter der nærmer sig nul og som er mindre end inflationen. Bankerne kan tjene alene på at låne af Centralbankerne. Og ECB har åbnet for uanet kredit af visse typer et år frem og vil gøre det igen og igen, så længe den består. Centralbankernes lån til bankerne finder ikke sted på markeds-

vilkår. Aktiver i form af tilgodehavender hos stater, der i praksis er insolvente, de accepteres som grundlag for optagelse af yderligere lån hos ECB, IMF, Verdensbanken og FED.

Staten har sat markedet ud af kraft i forsøget på at redde det

Markedet er faktisk sat ud af kraft. De stater, der ikke allerede har opgivet deres nationalbanker som konsekvens af medlemskabet af den europæiske møntunion, står enten i gæld til alle andre, eller deres nationale banker ligger inde med bundløse mængder af værdiløse aktiver, fordi alverdens skyldnere ikke længere kan opfylde sine gældsforpligtelser.

Konsekvens af en forfejlet politik

Den vestlige verden har siden Thatcher og Reagan i begyndelsen af 1980'erne satset mere og mere ensidigt på en pengeøkonomi, der var bygget op om fastkurspolitik, gældsætning, udstedelse af penge på baggrund af inflation i priserne på kapitalværdier frem for bæredygtig og reel produktion.

Så længe der var prisstigninger på kapitalværdier¹ var der grundlag for at belåne dem, og lige nøjagtigt så længe kunne den vestlige verden generere købekraft i forhold til udlandet og likviditet, efterspørgsel og omsætning på hjemmemarkedet. Det var muligt at se på denne udvikling som ubegrænset, fordi der i virkeligheden ikke er nogen naturlov, der sætter grænser for den måde at sætte penge og købekraft i verden på. Problemet er bare, at nogen og noget reelt skal honorere, vedligeholde, sine gældsposter. Ellers mister alverdens kreditorer deres grundlag for at beskrive sig selv som kreditorer. Når skyldnerne ikke længere kan vedligeholde sine gældsforpligtelser, ja så ender det med, at kreditorerne, dem der levede af at sætte alle andre i gæld, mister sine aktiver. Og så hjælper det for resten ikke noget, at sætte endnu flere penge i verden, selv om alle tilsyneladende pludseligt mangler dem. For penge er gæld, lige så meget som købekraft, to sider af samme sag.

---

¹ Man har for længst besluttet politisk, at inflation i kapitalværdier ikke tæller som inflation. Kun derved har udstedelsen af penge, gældsbeviser med sikkerhed i kapitalværdierne, kunne lade sig gøre i det omfang. Det faktum, at der ikke finder nogen reel værdistigning sted, bare fordi der udstedes flere penge, gældsbeviser, det har man omhyggeligt husket at glemme i hele den såkaldte monetaristiske epoke. Milton Friedman, epokens orakel, er for øvrigt fuldstændigt tavs om selve den mekanisme, der her er blevet brugt til at sætte penge i verden med. Han taler som om at udfordringen består i at holde pengemængden stabil, men hans filosofi fungerer i praksis som påskud for at generere tomme pengeværdier.

Da den vestlige verden ikke har skabt ret meget andet end gældsbeviser i perioden, ja så er der ingen uret i udviklingen, som vi ser den nu.

Priserne på kapitalværdierne faldt drastisk i 2008 og 2009. Staterne sprang allerede den gang til, og står nu over for et nyt fald i priserne på kapitalværdierne. Denne gang er staterne bare ikke i stand til at redde markedet på grund af deres første redningsforsøg. De har allerede gældsat sig i forsøget på at redde markedet ud af finanskrisens første stadie.

Staten som markedets støttepædagog

Denne form for involveringspædagogik kender vi fra det daglige, hvor socialrådgivere, pædagoger, lærere og mange andre socialarbejdere involverer sig i de mennesker, som de arbejder med. De går ned med deres klienter, fordi de ikke kan sætte grænsen op mellem deres eget velbefindende og klienternes.

Staterne står på samme måde til at gå ned med markedet. Staterne har såre pædagogisk ofret sig i forsøget på at holde markedets tabere inden for pædagogisk rækkevidde.

Stærk medicin

Den medicin, som det frie marked tilbyder, er alt for stærk for det frie marked i disse nedgangstider. De stærke og succesfulde på det frie marked har ellers haft let ved at se deres succes som forudsætningen for alle andres. Det var let for dem, da de selv havde succes.

De gør stadig, hvad de kan, for at holde fast i beskrivelsen af deres egen succes som forudsætningen for alle andres. Men fortællingen gik på, at forudsætningen, for at markedets vindere kunne beskrives som alle andres succes, var, at taberne på markedets vilkår selv måtte bære sine tab; ellers var markedets garanti for udviklingen mod den bedste af alle verdener sat ud af kraft.

Markedets lov

Ifølge markedsfundamentalismen, markedets pendant til den socialdarwinistiske natur, hvor alle dyster mod alle og kun denne dyst kan tages som garant for udviklingens rigtige retning, gælder det:

- at tabernes tab er deres egne og ingen andres,

- at vindernes succes er alles, (under forudsætning af selvfølgelig, at de kan få lov at beholde, hvad de tjener på markedets betingelser!).

Det er markedets lov, markedsfundamentalismens trosindhold, socialdarwinismens liberale udgave eller liberalismens socialdarwinisme om man vil.

Nye toner fra de troende

Men nu skriger samtlige markedsfundamentalister op om, at staten må komme og redde dem. Stik imod deres egen erklærede ideologi, stik imod den religion, som de har prædikeret for sig selv og alle andre i de mange år med isoleret succes funderet i den vestlige verdens penge-maskine, gældsmaskine, så råber de op om, at staten, deres sutteklud, hjælpepædagogen over alle pædagoger, må komme og redde dem, for ellers falder de uden for pædagogisk rækkevidde, tilbage til naturen, til de evige markeder!

Markedets medicin er blevet for stærk for dem. Den enkeltes tab er ikke længere den enkeltes, men alles, hedder det sig nu fra dem, der forklarede, at deres markedssucces netop kun kunne tages som udtryk for alle andres, så længe at markedets tabere fik lov at bære sine tab selv.

Hvad er der sket? Er der sket andet, end at dem, der var vinderne i gennem hele perioden nu har afsløret sig som taberne?

Er det ikke netop kun rollerne, der er skiftet? Hvorfor skal vi, staten, forbrugerne, arbejderne, de offentligt ansatte, nationalbankerne (staten) redde markedets tabere? Det er brud på markedets lov, det som alle tilbeder og tror på!

Den gang det kun gik ud over den rådne banan

Da udkantsdanmark gled bag af dansen i opgangstiderne, så var det en nødvendig konsekvens af udviklingen. Men uanset tabernes tab i Danmarks rådne banan, og uanset hvor katastrofal den strukturelle udvikling har været inden for EU, så blev det fremstillet, som om det hele samlet set var udtryk for en udvikling mod det bedre. Tabene faldt i perioden alene på tabernes side, og det var forudsætningen for udviklingen mod det bedre, den succes, som vi så i centrene inden for EU, f.eks.

I samme periode blomstrede de finansielle centre, hvor man troede på markedet. Nu tror man på staten, pædagogerne! For finansfyrsternes tab er ikke kun deres! De er nemlig ”bærere af systemet”, som der står i bankpakke IV², som de folkevalgte nåede at vedtage inden folketingsvalget d. 15/9 2011. De fire største danske banker har med denne pakke uanet kredit hos nationalbanken, samtidigt med at deres fortjenester selvfølgelig stadig er deres egne! De er nemlig systembevarende!!!!!!

Det, som man kan spørge sig selv om i periferien til den vestlige verdens finansielle centre, er, om den økonomiske succes nogen sinde har tilhørt andre end de succesfulde. Periferien har altid måttet bære sine tab selv. Den er blevet beskrevet som en byrde for et økonomisk system, der netop har gjort enhver reel produktion ekstremt kapitalintensiv, fantastisk lidt bæredygtig i økologisk forstand og ekstremt omkostningsfuld i social, ressourceøkonomisk, biologisk og klimatisk forstand.

De økonomisk højtflyvende har efterladt en kolossal byrde til naturen, det pengeøkonomiske systems omverden, i form af ødelagt klima, overfiskede verdenshave, ødelagt landbrugsjord, døde regnskove, opbrugte naturressourcer, ødelagte sociale relationer og statsinstitutioner, osv.

Og nu kan de ikke længere stå selv i økonomisk forstand!

Vinderne har tabt på markedets betingelser. Og de vil ikke æde deres egen medicin længere, fordi rollerne er byttet om.

Men at redde markedets tabere, det er jo naturstridigt, ude af trit med markedets selektive mekanismer. Det burde markedsfundamentalisterne, de økonomisk højtflyvende, holde fast i, for det gjorde de lige

---

² Den sjællandske bank, Max bank, er som den første blevet opløst med udgangspunkt i bankpakke IV. Banken satsede på værdistigningerne på ejendomsmarkedet, og lånte ud til ejendomsspekulanter, der handlede i en snæver kreds af venner og venners venner, for at skabe et falskt billede på ejendommens værdistigninger. Arrangementerne foregik på den måde, at man handlede med hinanden under gensidigt løfte om at gennemføre en række handler inden for kredsen med de samme ejendomme, og hver gang til en højere pris, således at der opstod et falskt billede på markedsværdien af ejendommene, og dermed et falskt grundlag for belåning. På den måde gjorde de det muligt at låne i bankerne for at finansiere de betalinger, der fulgte med de arrangerede handler mellem venner. Staten har overtaget et tab på ca. 4 milliarder kr. i forbindelse med opløsningen af Max bank.

nøjagtigt så længe, som de selv havde succes. Ind til da var det uciviliseret at forsøge at holde markedets tabere inde på markedet med statsmidler. Men de holder ikke fast i deres principper. Derfor har de ingen integritet. De er hyklere, som det hedder på godt dansk og fuldstændigt upædagogisk.

Den upædagogiske men sande fortælling

Først da det pludseligt blev de store aktører selv, de store systemiske banker i den finansielle sektor, der stod over for sit Waterloo, der i grunden kunne forklares med deres alt for aggressive og ekstremt risikobetonede udlånspolitik, først da blev markedets medicin for skrap, for socialdarwinistisk, for disse i opgangstider ellers nok så socialdarwinistiske og markedsfundamentalistiske pladderoptimister.

Først da blev det et spørgsmål om civilisationens overlevelse, at de fik deres statshjælp, bistandshjælp, i form af tusindvis af milliarder af kroner, udbetalt som rentefri lån, statsovertagelser og kompenseringer for "giftige lån", osv. For ellers gik udviklingen den forkerte vej, sagde de.

Evnen til at fremstille sin individuelle succes som befordrende for det alment bedste er fantastisk hos disse traditionelt økonomisk højtflyvende. Evnen til at se udviklingens sande omkostninger i alt andet end deres eget perspektiv er til gengæld ufatteligt ringe.

Hvis den vestlige verden havde nogle massemedier, der var mindre hykleriske i sin tilbedelse af det frie marked, dyrkelsen af det pengeøkonomiske system, vor tids trosindhold, religion, så ville befolkningerne ikke finde sig i over skattebilletten at skulle finansiere den internationale kaste af økonomisk højtflyvende fribilletter.

De kommercielle mediers levevej

Men medierne lever af at fortælle de købedygtige, at deres livsstil og succes er alle andres. Det kan ikke betale sig for dem at sige sandheden. Det strider mod markedets naturlov, for de købedygtige køber ikke budskabet om, at de selv er problemet, at deres svineri og storforbrug er kilden til verdens miljøproblemer og mangel på livsbetingelser.

Hvem betaler?

De multinationale selskaber betaler ikke skat. Statens aktiver er privatiseret bl.a. som konsekvens af EU-direktiver. Forbrugerejede forsyningsselskaber er solgt til private aktører. Det er sket hen over hovedet på borgerne, der juridisk set var ejere af dem. Provenuet ved salget af forbrugernes ejendom er gået i de slunkne offentlige kasser, for at udfylde de huller, som den generelle liberalisering af hele den offentlige sektor har efterladt. Alt er forsøgt overladt til det fri marked, i liberalismens hellige navn. Men markedet kan ikke stå selv. Så nu skal staten, der stort set er nedlagt til ære for det fri marked, ofre de sidste af sine ressourcer for det, der var udråbt som løsningen på alverdens problemer, men som altså viste sig ikke at være i stand til at stå selv!

Paradokset, selvmodsigelsen, tidens største problemer, skriger på opmærksomhed. Men de kommercielle medier hverken kan eller vil se, høre eller forstå.

Civilisationens natur

Det er upædagogisk at erklære den sejrende civilisation uden for pædagogisk rækkevidde, men så meget mere sandt er det, at den i realiteten er ved at blive indhentet af sin egen natur, og at det hører til historien, at civilisationen er kognitivt blind for sig selv.

Således truer staten med at gå under i forsøget på at redde det frie marked: Såre civiliseret og pædagogisk nægter den at lade falde, hvad ikke kan stå. At det så er socialdarwinisterne, tilbederne af det frie markeds naturlighed, der ikke vil gå i sig selv, tilbage til de evige markeder hinsides civilisationen, ja det gør det hele endnu mere patetisk, ironisk og paradoksalt³.

Mvh: Steen
Odense d. 9/10 2011

---

³ http://internacional.elpais.com/internacional/2011/10/05/actualidad/1317836126_932176.html
<http://www.spiegel.de/wirtschaft/unternehmen/0,1518,790346,00.html>
<http://www.spiegel.de/wirtschaft/unternehmen/0,1518,790162,00.html>
<http://politiken.dk/erhverv/ECE1415164/hver-tredje-bank-er-paa-farlig-kurs/>
<http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/0,1518,790576,00.html>